

Farské zvesti

Časopis Gréckokatolíckej farnosti
Zosnutia Presvätej Bohorodičky
v Humennom

Ročník: 16. Rok: 2023 Číslo: 4

Vydané pre vnútornú potrebu farnosti

Pôstna askéza – synodálna cesta (posolstvo pápeža Františka na Veľký pôst 2023 – 1. časť)

Matúšovo, Markovo a Lukášovo evanjelium zhodne opisujú príbeh Ježišovho premenenia.

V tejto udalosti vidíme Pánovu reakciu na nepochopenie, ktoré voči nemu prejavili jeho učeníci.

Krátko predtým totiž došlo ku skutočnej roztržke medzi Učiteľom a Šimonom Petrom, ktorý po vyznaní viery v Ježiša ako Krista, Božieho Syna, odmietol jeho ohlásenie umučenia a kríža. Ježiš ho dôrazne pokarhal: „*Chod' mi z cesty, satan! Na pohoršenie si mi, lebo nemáš zmysel pre Božie veci, len pre ľudské!*“ (Mt 16, 23). A hľa, „*o šesť dní vzal Ježiš so sebou Petra, Jakuba a jeho brata Jána a vyviedol ich na vysoký vrch do samoty*“ (Mt 17, 1).

V pôstnom čase nás tiež Pán berie so sebou a vedie nás do ústrania. Hoci naše bežné povinnosti od nás žiadajú, aby sme zostali na svojich obvyklých miestach a žili často opakujúcu sa a niekedy nudnú každodennú rutinu, v Pôstnom období sme pozvaní vystúpiť „na vysoký vrch“ spolu s Ježišom, aby sme so svätým Božím ľudom prežívali osobitnú skúsenosť *askézy*.

Pôstna askéza je úsilím, vždy povzbudzovaným milosťou, o prekonanie nedostatkov našej viery a toho, čo nám bráni nasledovať Ježiša na ceste kríža. Presne to potreboval Peter a ostatní učeníci. Aby sme hlbšie spoznali Učiteľa a plnšie pochopili a prijali tajomstvo Božej spásy uskutočnenej v úplnom

darovaní seba samého z lásky, musíme sa ním nechať zaviesť do ústrania a do výšin, odpútajúc sa od priemernosti a márnosti. Treba sa vydať na cestu; na cestu na vrch, ktorá si vyžaduje námahu, obetu a sústredenie ako horská túra. Tieto požiadavky sú dôležité aj pre synodálnu cestu, ku ktorej sme sa ako Cirkev zaviazali. Bude dobré, ak sa zamyslíme nad vzťahom medzi pôstnou askézou a synodálnou skúsenosťou.

Pri „utiahnutí sa“ na vrch Tábor berie Ježiš so sebou troch učeníkov, ktorí sa majú stať svedkami jedinečnej udalosti. Chce, aby táto skúsenosť milosti nebola prežívaná len osamote, ale spoločne, ako napokon celý náš život viery.

Ježiša nasledujeme spoločne. A spoločne, ako Cirkev putujúca v čase, prežívame liturgický rok a v ňom Pôst, kráčajúc s tými, ktorých Pán postavil vedľa nás ako spoločníkov na ceste.

Podobne ako pri výstupe Ježiša a učeníkov na vrch Tábor môžeme povedať, že naša pôstna cesta je „synodálna“, pretože ju absolvujeme spoločne po tej istej ceste, ako učeníci jedného Majstra. Vieme totiž, že on sám je cestou, a preto Cirkev v priebehu

liturgického roka i v procese synody nerobí nič iné, len stále hlbšie a plnšie vstupuje do tajomstva Krista Spasiteľa.

A tu prichádzame k vyvrcholeniu. Evanjelium hovorí, že Ježiš „sa pred nimi premenil: tvár mu zažiarila sťa slnko a odev mu zbelel ako svetlo“ (Mt 17, 2). Toto je „vrchol“, cieľ ich cesty. Na konci výstupu, keď stoja s Ježišom na vysokom vrchu, sa trom učeníkom dostáva milosti vidieť ho v jeho sláve, žiariaceho nadprirodzeným svetlom, ktoré neprichádza zvonka, ale vyžaruje z neho samého.

Božská krása tohto videnia bola

neporovnateľne väčšia ako akákoľvek námaha, ktorú učeníci vynaložili pri výstupe na vrch Tábor. Rovnako ako pri každej namáhavej horskej túre: keď

človek stúpa, musí mať oči pevne upreté na cestu, ale panoráma, ktorá sa na konci otvorí, ho prekvapí a odmení svojou nádherou.

Aj synodálny proces sa často zdá byť namáhavý a občas nás môže odrádzať. Ale to, čo nás čaká na konci, je nepochybne niečo úžasné a prekvapujúce, čo nám pomôže lepšie pochopiť Božiu vôľu a naše poslanie v službe jeho kráľovstvu.

Čas dôverného pril'nutia k Evanjeliu

(návod ako prežiť pôstny čas s Bibliou)

Istotne dobre poznáme stať z Biblie, kedy diabol pokúša Ježiša Krista na púšti (Mt 4, 1 – 11) a chce Ho strhnúť z cesty poslušnosti a pokory. Situácia, ktorú každý z nás zažíva v svojom živote. A že toho pokúšania je neúrekom...

Ježiš Kristus však všetky diablove jedovaté šípy v podobe vzletných rečí odráža štítom Božieho slova.

Ježiš nehovorí žiadne vlastné slovo: odpovedá výlučne Božím slovom. A výsledok poznáme: Ježiš Kristus vychádza z púšte ako víťaz, keďže diabol od neho odišiel.

Máme pred sebou Veľký pôst, kedy sme pozvaní podľa vzoru Ježiša Krista vstúpiť do duchovného zápasu proti diablu so silou Božieho slova. Nie s našim slovom, ale slovom Božím. A toto Božie slovo má moc poraziť diabla!

Preto treba nadobudnúť aj počas tohto pôstneho času dôverný vzťah k Biblii: pravidelne ju čítať, meditovať ju, rozjímať a aplikovať v praktickom živote. Božie slovo je totiž vždy, teda aj v týchto časoch, aktuálne a účinné.

V tejto súvislosti ma napadla myšlienka z internetu: **Čo by sa stalo, keby sme s Bibliou zaobchádzali ako s mobilom?** Keby sme ju nosili stále pri sebe? Keby sme sa po ňu vrátili, keď si ju niekde zabudneme? Keby sme ju otvárali viackrát počas dňa? Keby sme si bez nej nevedeli predstaviť „normálne“ fungovanie? Lebo toto všetko naozaj platí na mobil!

Čo by sa asi stalo? Keby bolo Božie Slovo takou súčasťou nášho života ako mobil, asi žiadne pokušenie by nás nemohlo vzdialiť od Boha a žiadna

prekážka by nás nemohla zvieŕť z dobrej cesty. V mnohých prípadoch by sme víťazili nad každodennými pokušeniami rôzneho typu. Boli by sme zároveň schopní viac žiť život skutočných Božích detí, život plný lásky, odpustenia, služby, empatie...

Teda oplatí sa s Bibliou zaobchádzať ako s mobilom!

„A slovo aj uskutočňujte, nebud'te len poslucháčmi, ktorí klamú sami seba.“
(Jak 1, 22)

Liturgický program

Liturgický program po 1. pôstnej nedeli

od 27.02. do 05.03 2023

Pondelok 27.02.	Prep. otec a vyznávač Prokop Dekapolita	17:00 Veľkopôstna večiereň
Utorok 28.02.	Prep. otec a vyznávač Bazil	07:00 Veľkopôstny moleben 17:00 Veľkopôstna večiereň
Streda 01.03.	Prep. mučenica Eudokia zdržanlivosť od mäsa	16:30 Krížová cesta 17:00 Lit. VPD (slov.) 1. † Michal 2. † Miroslav, Irena
Štvrtok 02.03.	Sv. hieromuč. Teodot, kerynejský biskup	07:00 1. čas s poklonami sv. Efréma Sýrskeho 17:00 Veľkopôstna večiereň
Piatok 03.03.	Sv. mučeníci Eutropios a jeho spol. Kleonik a Bazilisk zdržanlivosť od mäsa	16:30 Krížová cesta 17:00 Lit. VPD (slov.) * SSR a NSI
Sobota 04.03.	2. zádušná sobota	07:00 sv. lit. (csl.) <i>† z farnosti (hramoty)</i> 18:00 sv. lit. (slov.) <i>† z farnosti (hramoty)</i>
Nedeľa 05.03.	2. pôstna nedeľa Sv. mučeník Konón hl. 6	07:30 sv. lit. (slov.) <i>* Mária</i> 09:00 sv. lit. (csl.) <i>* za farnosť</i> 11:00 sv. lit. (slov.) 1. * Mária 2. * Nikolaj s rod. 17:00 Veľkopôstna večiereň 18:00 sv. lit. (slov.) <i>* Irena</i>

Liturgický program

Liturgický program po 2. pôstnej nedeli
od 06.03. do 12.03. 2023

Pondelok 06.03.	42 svätí mučeníci z Amoria	17:00 Veľkopôstna večiereň
Utorok 07.03.	Sv. hieromuč. Biskupi v Chersone: Bazil, Efrém, Kapitón, Eugen, Aiterios...	07:00 Veľkopôstny moleben 17:00 Veľkopôstna večiereň
Streda 08.03.	Prep. otec a vyznávač Teofylakt, nikomédijský biskup zdržanlivosť od mäsa	16:30 Krížová cesta 17:00 Lit. VPD (slov.) 1. † o. Emil 2. † Taras
Štvrtok 09.03.	40 svätí mučeníci zo Sebastej	17:00 Lit. VPD (slov.) 1. † Mária (panychída) 2. † Juraj (panychída)
Piatok 10.03.	Sv. mučeník Kodrat a spol. zdržanlivosť od mäsa	16:30 Krížová cesta 17:00 Lit. VPD (slov.) 1. † Mária 2. † Andrej
Sobota 11.03.	3. zádušná sobota	07:00 sv. lit. (csl.) † z farnosti (hramoty) 18:00 sv. lit. (slov.) † z farnosti (hramoty)
Nedeľa 12.03.	3. pôstna nedeľa Prep. otec a vyznávač Teofán Segriansky hl. 7	07:30 sv. lit. (slov.) * Róbert, Ľubka, Róbert, Ľubica 09:00 sv. lit. (csl.) * za farnosť 11:00 sv. lit. (slov.) * Irena 17:00 Veľkopôstna večiereň 18:00 sv. lit. (slov.) * Tatiana s rod.

Mučeník Teodor Tiron a Koliva

(sobota prvého týždňa Veľkého pôstu)

Teodor Tiron (meno Teodor má grécky pôvod a znamená „Boží dar“) pravdepodobne pochádzal z Malej Ázie a v čase prenasledovania kresťanov sa dal zverbovať k vojakom.

Teodor vypálil pohanský chrám matky božstiev v meste Amaseia. Aj napriek tomuto skutku mu vraj sudca ponúkol službu pohanského veľkňaza v tomto chráme. Bolo to obdobie veľkých útokov na kresťanskú vieru, kedy bol Teodor, spolu aj s ostatnými kresťanmi, nútený vzdať sa svojej viery v Ježiša Krista a klaňať sa modlám.

Svätý Teodor sa však odmietol vzdať svojej viery, za čo bol kruto mučený a nakoniec aj upálený. Teodorovi sa vo väzení, podľa tradície, zjavil Ježiš Kristus a tak svätý Teodor s pokorou a láskou prijal mučenícku smrť za svojho Spasiteľa.

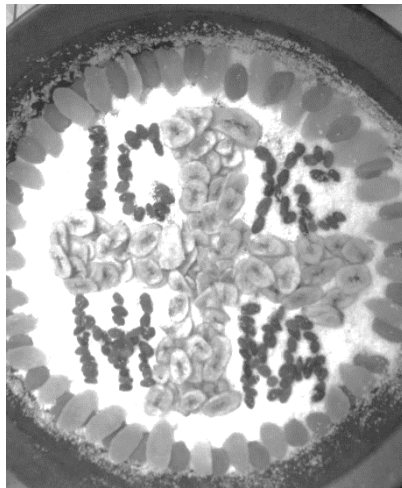
Približne 50 rokov po smrti Teodora, podľa tradície, dal cisár Julián Apostata (361-363) príkaz, aby počas prvého týždňa Veľkého pôstu všetky potraviny na trhoch v Konštantinopole tajne pokropili

krvou obetí obetovaných pohanským modlám. Tým chcel znevážiť a poškrvniť kresťanský pôst. Konštantínopolskému biskupovi Eudoxiovi sa však zjavil sv. Teodor a upozornil biskupa na cisárov počin. Zároveň prikázal, aby veriaci nič nekupovali z potravín na trhoch mesta. Mali jesť varenú pšenicu s medom, čo sa grécky nazýva koliva. Zásahom sv. Teodora Tirona dal Boh vedieť, akú hodnotu má pôst u kresťanov.

Túto udalosť si východná Cirkev pripomína vždy v prvú sobotu Veľkého pôstu, spoločne aj s pamiatkou sv. Teodora Tirona, kedy sa počas obradov posväcuje aj koliva.

Koliva je sladký pokrm, ktorého sladkosť ako keby predznačovala chuť večného života. Zmieša sa totiž čisté (upravené) zrno, hrozienka, sušené slivky, figy, d'atle, jadrá vlašských orechov, med, ovocný lekvár a sušené ovocie.

Cirkev požeňovaním kolivy poukazuje na cieľ a význam celopôstného odriekania (na začiatok niečo sladké, potom odriekanie a na konci nasleduje veľká odmena).

Víťazstvo nad ikonoboreckým bludom

(prvá nedeľa Veľkého pôstu)

Víťazstvo pravej viery (ortodoxie) nad ikonoboreckým bludom (polovica 9. storočia) sa liturgicky oslavuje v prvú nedeľu Veľkého pôstu.

V bohoslužobných textoch tejto nedele oslavuje Cirkev víťazstvo a úctu k svätým ikonám; tiež tých, ktorí sa zasadili za ich uctievanie a v radosť vedie aj nás k hlbokéj úcte k ikonám.

O čom bolo ikonoborectvo?

Význačnou črtou byzantskej cirkvi je pradávne a osobitné uctievanie svätých ikon Ježiša Krista, Božej Matky, anjelov a svätých. Svätým ikonám vzdáva Cirkev veľkú úctu a v chrámoch ich vystavuje k verejnej úcte.

Sväté ikony sa bežne uctievali vo východnej cirkvi až do čias byzantského cisára Leva III. (717-741).

Pod vplyvom dvoch biskupov z Malej Ázie zakázal tento cisár uctievať si ikony a označil to za modloslužbu. To bol začiatok boja proti uctievaniu ikon.

V roku 730 vydal cisársky dekrét, ktorým zakázal uctievanie svätých ikon v celej jeho ríši. Týmto dekrétom sa začína v byzantskej cirkvi vojna proti svätým ikonám, známa v cirkvi pod názvom ikonoborectvo.

Odsúdenie ikonoborectva

Povolenie uctievať si sväté ikony prichádza až za panovania cisárovny Ireny, ktorá v roku 784 nariadila vybrať na miesto patriarchu Tarasia (784-806). On so schválením cisárovnej a Apoštolského stolca zvolal v roku 787 snem do Nicey.

Snem riešil problematiku úcty svätých ikon, pričom jasne rozlíšil medzi adoráciou, ktorá patrí jedine Bohu, a úctou, ktorú vzdávame Bohorodičke, anjelom, svätým. Snem učí, že úctou svätých ikon si neuctievame papier, plátno, drevo, z ktorých je ikona vyrobená, ale uctievame si osoby, ktoré tieto ikony zobrazujú.

Na začiatku 9. storočia, za cisára Leva V. (813-820), nastalo nové prenasledovanie zástancov úcty svätých ikon a trvalo do roku 842. V tomto roku cisárovná Teodora povoľuje úctu svätých ikon. Patriarcha Metod I., ktorý bol sám prenasledovaný a mučený kvôli uctievaniu svätých ikon, zvoláva do Konštantínopolu synodu, ktorá definitívne obnovuje úctu svätých ikon. Toto konečné víťazstvo oslavuje Cirkev ako víťazstvo pravej viery, čo sa pripomína vždy v 1. pôstnu nedeľu.

Orol ostane vždy orlom

(príbeh pre potešenie duše)

Istý roľník našiel mladého orla zamotaného v trňovom kríku. Vyslobodil ho, odniesol si ho domov a vložil ho do dvorca medzi kurence. Po krátkom čase sa orol správal ako kurence. Živil sa s kurencami.

Raz k tomu roľníkovi prišiel jeho príbuzný, profesor prírodopisu, bádateľ v ríši vtákov, a veľmi sa čudoval, keď videl medzi kurencami orla.

Roľník profesorovi povedal: „*To už nie je orol. Stal sa kurčaťom.*“

Profesor mu odporoval: „*Orol ostane vždy len orlom. Všetchni si jeho mocné krídla. A jeho srdce túži vyššie než kura.*“

Ale roľník sa nedal a vravel: „*Ja ho pozorujem už dlhší čas a som presvedčený, že už aj lietať zabudol.*“

Profesor vzal orla zo zeme a vyhodil ho do vzduchu. Ale orol rýchlo zletel medzi kurence. Profesor ho znovu vzal a vyniesol ho po rebríku vyššie nad strechu kurína a silnejšie ho vyhodil do vzduchu. Orol zamával dva-tri razy krídlami, ale keď

videl dole kurence zobať zrno, znova sa spustil k nim.

Profesor sa čudoval a nemohol pochopiť, že orol si odvykol od slnečných výšok, pre ktoré bol pôvodne určený.

Vzal orla po tretí raz a vyšiel s ním na kopec, ktorý sa vypínal za dvorom roľníka, chytil mu hlavu a nasmeroval ju do slnka, pričom ju pridržiaval tak, aby sa dlho musel dívať do slnka a aby znova zatúžil po slnečných výškach. A hľa, o chvíľu sa orol zatriasol na celom tele, zakvílil, vymanil sa z rúk profesora a mocným rozmachom krídel sa vzniesol

hore, letel stále vyššie a vyššie k slnku a už nikdy sa nevrátil dolu medzi kurence.

Orol z tohto príbehu je obrazom človeka, ktorý sa

zaoberá pozemskými pôžitkami natoľko, že celkom zabúda vzlietnuť myslou k Bohu.

Je psychologicky celkom isté, že človek, ktorý sa dá zajať starosťami, záujmami a pôžitkami materiálneho sveta, je neschopný vzlietnuť k Bohu.

